

ZČU – FZS –OVZ Profesionální infekční onemocnění

MUDr. Irena Šebová

klinika pracovního lékařství FN Plzeň

NEMOCI Z POVOLÁNÍ

Seznam nemocí z povolání

Nařízení vlády č.114/ 2011 Sb.

účinnost nařízení dnem 1.července 2011

Kapitola V: Nemoci z povolání přenosné
a parazitární

Kapitola V

Položka	Nemoc z povolání	Podmínky vzniku nemoci z povolání
1.	Nemoci přenosné a parazitární	K položkám č.1. a 2.
2.	Nemoci přenosné ze zvířat na člověka buď přímo nebo prostřednictvím přenašečů	Nemoci vznikají při práci, u níž je prokázáno riziko nákazy
3.	Nemoci přenosné a parazitární vzniklé v zahraničí	Nemoci vznikají při práci v epidemiologicky obtížných oblastech s rizikem nákazy

Hlášené NzP v ČR v roce 2010

- Celkový počet **1236**
- Kapitola I 13 0 0
- Kapitola II 657 58 4
- Kapitola III 246 28 4
- Kapitola IV 140 7 2
- Kapitola V **180** **8** 0
- Kapitola VI 0
- Plzeňský kraj **101**
- Karlovarský kraj 10

Hlášené infekční NzP v ČR v r. 2010

Infekční NzP hlášené KPL FN Plzeň v roce 2010

Kapitola V položka 1

- Chřipka typu A H1N1 dle MKN J 10.1 4
- Svrab dle MKN B 86 1
- Virová hepatitida A dle MKN B 15.9 1

Kapitola V položka 2

- Tinea (trichofycie) dle MKN B 35.2 2

Celkem 8

Chřipka typu A H1N1

Zdroj nákazy pacient s pandemickou chřipkou hospitalizovaný na ARK

Profese 2x **sestra ARK** vykonávající ošetrovatelskou péči o nemocného, asistující při invazivních výkonech, provádějící odsávání z DC, manipulaci s dýchacím okruhem

lékař ARK

lékař ortoped provádějící konzilium na ARK

Klinický obraz únava, bolest hlavy, subfebrilie, kašel, dušnost, febrilie, schvácenost, bolest kloubů

PN, Tamiflu

Virus pandemické chřipky prokázán v NRL

Tinea

Profese řezník na jatkách, prováděl stahování kůží krav na lince porážky, kuchání prasat

ošetřovatelka skotu v zemědělské společnosti, krmení krav, asistence při telení

Zdroj nákazy kontakt s dobytkem a jejich srstí, práce v prostředí, kde nelze vyloučit výskyt spór, které mohou být zdrojem nákazy pro člověka

Klinika ložisko na pravé paži, mykologické vyšetření pozitivní ložisko na pravém předloktí

Virová hepatitida A

Profese praktická lékařka,

ve smluvní péči pracovníci ze zemí Ukrajina, Bulharsko, Polsko, Mongolsko, Vietnam, Čína, Taiwan, Slovensko, vyšetřování bezdomovců

PN, elevace JT, pozitivní markery hepat. A

Svrab

Profese **sestra pečovatelské služby** – vykonávala pouze terénní službu, návštěvy v domácnostech klientů, převlékání postelí, koupele pacientů, masáže, pedikúra, potvrzen kontakt s klientkou, u níž kožním vyšetřením zjištěn svrab, během její pracovní činnosti docházelo k těsnému kontaktu s nemocnou osobou a infekčním prádlem, v rodině a okolí se onemocnění svrabem nevyskytlo.

Klinika klasický svrab s projevy na hrudníku, pažích, stehnech, pod prsy, komplikace ekzematizací projevů

Léčení Infectoscab, na ekzem. projevy Beloderm

Hlášené infekční NzP KPL FN Plzeň do 10/ 2011

Kapitola V položka 1

- Svrab B 86 11
- Chřipka typu H1N1 J 10.1 J 10.0 4
- Shigellóza A 03.3 2
- Tbc plic A 15.1 1

Kapitola V položka 2

- Tinea B 35.2 2

- Celkem 20

Svrab

Profese sanitář LDN

ošetřovatelka v domě seniorů

sestra chiro 3x

sanitárka chiro

ošetřovatelka chiro

zdravotnická asistentka chiro

sestra v domě ošetřovatelské péče

ošetřovatelka v domě ošetřovatelské péče

pečovatelka v domě ošetřovatelské péče

Zdroj nákazy u 8 zdravotníků (6 z chiro a 2 z domu ošetř. péče) –týž- imobilní pacientka, u níž byl diagnostikován svrab

Chřipka H1N1

Profese lékař na plicním JIP, ošetřoval pacientku hospitalizovanou na JIP, z biologického materiálu v NRL virus pandemické chřipky

lékařka během odborné stáže na nefrologii ošetřovala hospitaliz. pac., virolog. laboratoř prokázala chřipku typu A

rtg laborantka, prováděla vyšetření pacienta s pandemic. chřipkou při příjmu a pak na JIP

sestra onkologické plicní ambulance- u 7 pacientů zde ošetřených virologickým vyšetřením průkaz chřipky typu A

Tinea

Profese **zootechnička** zemědělské společnosti-kontakt s hovězím dobyt看em ve stájích, při třídění dobytka, při vakcinaci, styk s krméním a podestýlkou, používané stelivo, senáž a siláž v některých případech plesnivé , ložisko na pravém předloktí

asistentka prodeje v pet centru- péče o zvířata, krmení, čištění boxů, manipulace se zvířaty, stelivem (hoblíny, seno, rašelina,písek, bukové chipsy), krmení (seno, ovoce, zelenina, zrní, zelené granule), prodej zvířat-hlodavci, terarijní rybičky, plazi, ptáci, krmný hmyz, ložisko na levém předloktí, průkaz plísně Trichophyton

Shigellóza

Profese učitelka ZŠ a MŠ- u několika 5-6 letých dětí průjmy- o děti pečovala, doprovod na WC, pomoc při mytí a převlékání

uklízečka ZŠ a MŠ- u 5-6 letých dětí potíže GIT- zvracení, nevolnost, průjem- uklízela znečištěné prostory, manipulovala se znečištěnými lůžkovinami a osobním prádlem nemocných dětí

Tbc plic

Profese rtg laborantka na rtg odd. a obsluhovala i pojízdný rtg na ARO, operačních sálech, tbc kulturačně pozitivní, potvrzen kontakt se 4 osobami, u nichž prokázána tbc v období 10/2010-3/2011

NEMOCI PŘENOSNÉ A PARAZITÁRNÍ

Podmínky nutné k přiznání profesionality

Průběh profesionálního infekčního onemocnění se neliší od neprofesionálního onemocnění.

Podmínky nutné k přiznání profesionality:

- **Prodělané klinické onemocnění** - klinickou diagnózu stanoví u většiny onemocnění specialista - infekcionista, hepatolog, pneumolog, dermatolog, ...kultivační či serologický průkaz, propouštěcí zpráva
- **Ověřené podmínky vzniku nemoci z povolání**, riziko nákazy na pracovišti ověřuje epidemiolog z KHS, která je místně příslušná pracovišti, kde onemocnění vzniklo nebo sídlu organizace vysílající pracovníka do zahraničí – předchorobí, inkubační doba, rodina a bydliště...

Kapitola V položka 1

Nemoci s interhumánním přenosem

- Zdrojem nákazy infekčně nemocný **člověk**, nosič, styk s odebíraným či vyšetřovaným biologickým materiálem – krev, stolice, moč, sputum, sliny..., laboratorní práce, ...
- **Výrazně rizikové obory:** patologicko - anatomické oddělení, ústavy soudního lékařství, mikrobiologická oddělení, infekční kliniky, ústavy pro léčbu TBC, dialyzační oddělení, biochemická oddělení...
- **Příklady klinických diagnóz:** virová hepatitida A, B, C, TBC, svrab, průjmová onemocnění -salmonelóza, shigellóza, infekční exantémová onemocnění – spalničky, zarděnky, epidemická parotitida (příušnice), varicella, herpes zoster, infekční mononukleóza, erysipel, HIV/ AIDS...

Kapitola V položka 2

Nemoci přenosné ze zvířat na člověka buď přímo nebo prostřednictvím přenašečů - antropozoonózy

- **Kontakt s nemocným zvířetem**, s jeho exkremty či sekremty, inhalační cesta, cesta alimentární...infikovaný prach. Infekční agens v moči, ve výkalech, v plodových vodách, očískách, mléku, mase... Nákaza od zvířete přímým kontaktem nebo stykem s předměty, které byly použity k ošetřování, čištění zvířat, ...
- **V přenosu nákazy se uplatňují přenašeči**- různí členovci - klíšata, komáři
- **Rizikové profese**: veterináři, farmáři, ošetřovatelé zvířat, drůbeže, zaměstnanci v živočišné a rostlinné výrobě, pracovníci kafilérií, jatek, laboratoří, nucených porážek zvířat, pracovníci deratizace, meliorací, řidiči fekálních vozů, pracovníci v průmyslovém zpracování surovin živočišného původu – kůže, štětiny, srst, paznehty, ...
- **Příklady klinických diagnóz** : TBC, trichocycie, erysipeloid, infekční hrboly dojičů, toxoplazmóza, tularémie, leptospiróza, listerióza, tetanus, brucelóza, klíšťová meningoencefalitida, lymeská borrelióza, antrax, ornitóza, ...

Kapitola V položka 3

Nemoci přenosné a parazitární vzniklé v zahraničí

Nemoci vznikají při práci v epidemiologicky obtížných oblastech s rizikem nákazy, pracovní pobyty v oblastech s endemickým výskytem přenosného nebo parazitárního onemocnění, zdrojem nákazy nemocný člověk, kontaminovaná voda, hmyz, ...

Příklady klinických diagnóz:

- **Onemocnění „tropická“**, u nás se nevyskytující - malárie, žlutá zimnice, encefalitidy přenášené komáry- japonská, australská encefalitida, trichinóza, amebiáza, horečka dengue, ...
- **Onemocnění vyskytující se i u nás** - virová hepatitida A, B, C, salmonelózy, TBC, ...

Vyšetření před odjezdem na pracovní pobyt v epidemiologicky obtížných oblastech

Země pobytu, doba odjezdu, plánovaná délka pobytu

Pracovní pozice v zahraničí

Ubytování, stravování, lékařská péče

Základní algoritmus:

- ✓ Anamnéza
- ✓ Klinické vyšetření
- ✓ Laboratorní vyšetření
- ✓ Ekg, rtg plic, stomatologické vyšetření, gynekologické vyšetření, aj.
- ✓ Psychologické vyšetření
- ✓ Posudek o zdravotní způsobilosti
- ✓ Poučení o profylaxi inf. onemocnění zejm. malárie a vybavení antimalariky
- ✓ Očkování povinné a doporučené

Očkování před výjezdem do zahraničí

Očkování provádějí specializovaná pracoviště - střediska očkování a cestovní medicíny

Pracoviště v Plzni

- Zdravotní ústav se sídlem v Plzni (Purkyňův pavilon)
- Infekční klinika, Fakultní nemocnice Plzeň

Informace, databáze očkování včetně antimalarické profylaxe, seznam očkovacích center na adrese www.vakciny.net

Celosvětově dostupné databáze

- CDC - Centers for Disease Control and Prevention
- IAMAT - International Association for Medical Assistance to Travellers
- CRM - Centrum für Reisemedizin

Očkování před výjezdem do zahraničí

- Zahájit očkování včas, aby bylo možno dodržet potřebné odstupy mezi aplikací jednotlivých doporučených vakcín
- Individuální očkovací plán
- Platnost pravidelného očkování proti tetanu
- U osob nad 30 let se do endemických oblastí doporučuje přeočkování proti dětské obrně a záškrtu

Povinné očkování

- žlutá zimnice - země Afriky, Střední a Jižní Ameriky, některé státy očkování vyžadují u osob, které přijíždějí ze zemí, kde se tato choroba endemicky vyskytuje, tj. i při tranzitu v oblasti s výskytem žluté zimnice
- meningokoková meningitida - Saudská Arábie, očkování je vyžadováno u poutníků do Mekky

Doporučená očkování

- VHA, VHB, břišní tyfus, meningokoková meningitida, vzteklna, japonská encefalitida, cholera a onemocnění enterotoxigenním E.coli, klíšťová encefalitida, chřipka

Vyšetření po návratu z pracovního pobytu v epidemiologicky obtížné oblasti

Anamnéza

Klinické vyšetření

Laboratorní vyšetření

Výtěr z rektu, vyšetření stolice na parazity

Vyhláška č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění

Účinnost dnem 1. ledna 2002

Příloha č. 3 – sazby bodového hodnocení za bolest u nemocí z povolání

Kapitola V 50-600 bodů

Příloha č. 4 – sazby bodového hodnocení za ztížení společenského uplatnění u nemocí z povolání

Kapitola V 200-300 bodů

Vyhláška č. 342/1997 Sb.,

kterou se stanoví postup při uznávání NzP a vydává seznam zdravotnických zařízení, která tyto nemoci uznávají

§7 vyhlášky č. 342/1997 Sb.

- Zjistí-li se, že osoba, jejíž onemocnění bylo uznáno za NzP, již netrpí touto nemocí, příslušné středisko NzP vydá posudek. Po uplynutí odvolací lhůty proti posudku zašle středisko NzP posudek zaměstnavateli, u kterého osoba trpící NzP naposledy vykonávala práci za podmínek, za kterých vznikají NzP.

Odhlášené NzP v roce 2010 v ČR

- Z kapitoly V položka 1, tj. nemocí přenosných a parazitárních s interhumánním přenosem bylo odhlášeno onemocnění ve 45 případech - svrab 36 (13 sester, 12 sanitářek, 3 pečovatelky, 2 rehabilitační sestry, 2 pracovníci obslužné péče, 1 lékař, 1 rtg laborant, 1 řidič sanitky a 1 studentka SZŠ) chřipka 5 (sestry), erysipel 2 (sestry), hepatitida A 1 (lékař), plané neštovice 1 (lékař).
- Z kapitoly V položka 2, tj. nemoci přenosné ze zvířat na člověka bylo odhlášeno 8 případů - trichofycie 3 (2 ošetřovatelé hospodářských zvířat, 1 řezník), erysipeloid 2 (u řezníka, měl hlášenu nemoc v roce 2002 a 2003), lymeská nemoc a klíšťová encefalitida 2 (lesní dělnice a parazitolog), hrboly dojičů 1 (u ošetřovatele skotu).
- Z kapitoly V položka 3, tj. tropická onemocnění byla odhlášena 1 nemoc – malárie (pracovnice onemocněla v Ghaně).

OČKOVÁNÍ

Očkování proti infekčním nemocem

☐ Vyhláška č.537/2006 Sb. účinnost dnem 1.ledna 2007

Novelizace:

☐ Vyhláška č. 65/2009 Sb. ze dne 25.února 2009

- tbc, přeočkování proti tetanu, záškrtu,
dávivému kašli, přenosné dětské obrně

Očkování proti infekčním nemocem

☐ Vyhláška č. 443/2009 Sb. ze dne 4.prosince 2009

- sezonní chřipka

☐ Vyhláška č. 299/2010Sb. účinnost dnem 1.listopadu

2010- očkování proti pneumokokovým
nákazám, dotazník rizika tbc, indikace
očkování proti tbc

PREVENCE VIROVÉHO ZÁNĚTU JATER

Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky Částka 2

Ročník 2008

Metodický pokyn- **Prevence virového zánětu jater** Oddíl I. Preventivní opatření proti šíření virových hepatitid

1) Původci VH jsou v krvi, sekretech, exkretech a tkáních infikovaných osob. Přenášejí se zejm. **stolicí** (VHA,VHE), **spermatem a poševním sekretem** (VHB a vzácně VHC) a **krví a tkáněmi** infikovaných osob.

3) V **prevenci fekálně orálního přenosu** mají velký význam hygienická opatření, zejména dozor nad zásobováním pitnou vodou a likvidace lidských fekálií, zákaz zemědělského využívání neasanovaných fekálií a dostatečné tepelné zpracování poživatin.

4) **Prevence parenterálního přenosu** spočívá zejména ve stanovení hygienicky a epidemiologicky nezávadného režimu.

Preventivní opatření ve zdravotnických zařízeních

- dodržování bezpečných postupů při **manipulaci s biologickým materiálem** a používání osobních ochranných pracovních prostředků- rukavice, ochranný oděv, obličejová maska
- dodržování zásad bezpečnosti při **manipulaci s nástroji**, pomůckami a předměty, které jsou kontaminovány biologickým materiálem- při operacích, převazech, injekčních, zubolékařských, endoskopických a jiných vyšetřovacích a léčebných zákrocích
- spolehlivé zabalení, výstražné označení a vhodná **přeprava biologického** materiálu do laboratoří
- zákaz jídla, pití, kouření a návštěv na všech místech, kde pracovníci přicházejí do styku s biologickým materiálem

Preventivní opatření ve zdravotnických zařízeních-pokračování

- denní **úklid pracoviště a desinfekce** pracovních ploch prostředky a postupy s ověřeným virucidním účinkem
- přísné dodržování **sterilizačních postupů**
- používání jehel a stříkaček **na jedno použití**, kontaminované nástroje ihned po použití odkládat do pevnostěnných spalitelných nádob, nástroje určené k opakovanému použití se dekontaminují doporučenými postupy tak, aby nedošlo k tvorbě aerosolů
- užívání **uzavřených hemodialyzačních systémů** a jiné zdravotnické techniky, kterou je možno spolehlivě dekontaminovat
- systematické **doškolení** všech zdravotnických pracovníků v otázkách epidemiologie VH a jiných nákaz přenosných krví a v zásadách hygienicko epidemiologického režimu